

Vinársky a vinohradnícky náučný chodník (Vinosady)

Kraj:	Bratislavský
Okres:	Pezinok
Geomorfologická jednotka:	Podunajská pahorkatina
Geologická jednotka:	neogénna panva
Chránené územie:	žiadne
Prístup:	bus Vinosady, Pezinská ul. a pešo po hlavnej ceste (Pezinskej ul.) 0,5 km juhozápadným smerom na Pezinok
Východisko:	Vinosady, južný okraj obce na Pezinskej ul.
Trasa:	Vinosady: Pezinská ul. - kostol sv. Martina - Školská ul. - Modranská ul. - okolo kaštiela - vinohrady
Dĺžka, prevýšenie:	3,5 km, prevýšenie 35 m
Čas prechodu:	2 h
Počet zastávok:	12
Náročnosť:	nenáročná trasa

Zameranie chodníka: vinohradnícke, historické

Typ chodníka: samoobslužný, líniový, obojsmerný, peší, celoročný

Nadväznosť na turistickú značku: Chodník vedie na krátkom úseku súběžne so žltou turistickou značkou.

Rok otvorenia: 2019

Aktuálny stav: Náučný chodník je v dobrom stave (2020).

Textový sprievodca: nie je

Kontakt: Obec Vinosady, Pezinská 95, 902 01 Vinosady, tel. 033 / 6462 308

Poznámka: (1) Informačné panely informujúce o odrodách viniča sú inštalované práve v mieste ich výskytu. (2) Informačný panel 8 stojí mimo trasy náučného chodníka pri hlavnej, veľmi frekventovanej ceste. (3) Náučný chodník má časť spoločnej trasy s vinosadským včelárskym náučným chodníkom.

Využitelnosť pre školy

Náučný chodník je vhodný pre terénne vyučovanie v obmedzenej miere, vhodnejší je na vlastivednú vychádzku.

Čo sa oplatí vidieť na trase náučného chodníka a v okolí

Vinosady. Obec na západnom okraji Trnavskej pahorkatiny pod úpäťm Malých Karpát medzi Pezinkom a Modrou popri Trnianskom potoku, ktorá vznikla v roku 1964 zlúčením dvoch samostatných obcí - Veľkého Trnia (južná časť dnešnej obce s kostolom sv. Martina, dnes k. ú. Veľké Trnie) a Malého Trnia (severná časť s kaštieľom, dnes k. ú. Malé Trnie). Prvá písomná zmienka o obci Turdune je z roku 1208, kedy časť územia patrila grófom zo Sv. Jura a Pezinka. Už v roku 1292 sa tu spomínajú dve osady: Turna Maior (neskôr až do roku 1948 Kučišdorf, dnes Veľké Trnie) a Turna Minor (neskôr až do roku 1948 Trlinok, dnes Malé Trnie). Časť územia sa koncom 13. storočia stala majetkom Bratislavskej kapituly. Súčasný názov obce reflektuje bohatú vinohradnícku a vinársku históriu. V Malom Trní stojí v parku bývalý pálfiovský novorenesančný kaštieľ z roku 1884, vybudovaný na mieste predchádzajúceho barokového z roku 1776. Bol prestavaný v 20. storočí ako aj pred rokom 2006. Je v súkromných rukách, verejnosti neprístupný. Kaštieľ i park sú národnými kultúrnymi pamiatkami. Vo Veľkom Trní bol vybudovaný v roku 1827 na mieste staršieho kostola jednolodový kostol sv. Martina so vstavanou vežou a klasicistickým oltárom.

Holubyho lesostep. Jedna z najlepšie zachovaných xerothermných lokalít na juhovýchodnom okraji Malých Karpát severozápadne od Vinosadov. Predstavuje mozaiku lúčnych až lesostepných biotopov povýše obhospodarovaných vinohradov na juhozápadne orientovaných svahoch Kamenice (323 m n. m.) na paleozoických fylitmi, metadrobami a metapieškovcami budovanom podloží. Z 280 druhov tu zistených cievnatých rastlín 14 patrí medzi vzácne a ohrozené, ako napr. poniklec lúčny český (*Pulsatilla pratensis* subsp. *bohemica*), mliečnik mnohofarebný (*Tithymalus epithymoides*), jasenec biely (*Dictamnus albus*) a viaceré druhy vstavačovitých. Pre zachovanie cenných biotopov je nutné kosenie a odstraňovanie náletových drevín. Lesostep bola pomenovaná na počesť Jozefa Ľudovíta Holubyho (1836 Lubina - 1923 Pezinok), evanjelického kňaza, botanika, polyhistora, historika, národopisca, archeológa a národného buditeľa, ktorý počas svojho života na odpočinku v Pezinku po roku 1909 študoval miestnu flóru a vegetáciu.

Podunajská pahorkatina. Rozsiahly geomorfologický celok v juhozápadnej časti Slovenska medzi Pezinkom a Trstínom na západe, Šahami a Štúrovom na východe, Sencom, Sereďou, Novými Zámkami a Dunajom na juhu s jazykovitými výbežkami k severu pozdĺž riek k Novému Mestu nad Váhom, Bánovciam nad Bebravou, Zlatým Moravciam, Pukancu a Sebechlebom, tvoriaci severnú a severovýchodnú časť Podunajskej nížiny. Na juhu susedí s Podunajskou rovinou, na západe ju

ohraničujú Malé Karpaty a Považské podolie, zo severu do nej prenikajú ďalšie jadrové (Považský Inovec, Strážovské vrchy, Tribeč, Hornonitrianska kotlina) a na východe vulkanické geomorfologické jednotky (Pohronský Inovec, Štiavnické vrchy, Krupinská planina a Burda). Podunajská pahorkatina sa rozprestiera v oblasti dolných tokov Váhu, Nitry, Žitavy, Hrona a Iplľa (tvoriaceho s Dunajom na juhovýchode slovensko-maďarskú štátnu hranicu) v nadmorských výškach od 103 m (povyše ústia Iplľa do Dunaja) do zhruba 400 m (severovýchodne od Pukanca v cípe zabiehajúcom pozdĺž Sikenice hlboko do Štiavnických vrchov). Povrch pahorkatiny je hladko modelovaný, striedavo rovinný - na nivách a terasách vodných tokov (hliny, piesky, štrkopiesky) či sprašových tabuliach (spraše, sprašové hliny) - a mierne zvlnený až zvlnený - na širokých a plochých chrbtoch so svahmi plytkých i hlbokých dolín a úvalín na erózo-denudačne rozčlenených zvyškoch neogénnych morských a jazerných akumulácií (íly, piesky a štrky), prolúviálnych kuželoch pod úpäťami susediacich pohorí (ostrohranný skelet, zvetralé valúny), ostrovoch naviatych pieskov či vulkanických tufov alebo na miestach postihnutých nerovnomernými tektonickými pohybmi, ktoré sa prezentujú mozaikou lokálnych (zamočiarených) zníženín a (zalesnených) vyvýšenín a náhlými (pravouhlými) záломami riečnej siete. V dôsledku tejto pestrosti reliéfu so striedajúcimi sa nápadnými, prevažne severo-južným smerom pretiahlymi paralelnými vyvýšeninami a zníženinami sa člení pahorkatina na 11 geomorfologických podcelkov - dielčích pahorkatín (Trnavská, Nitrianska, Žitavská, Hronská a Ipeľská) a nív (Dolnovážska, Nitrianska, Žitavská, Hronská, Čenkovská a Ipeľská). Neogénne sedimenty, prekryté sprašami a sprašovými hlinami tvoria materskú horninu černoze a hnedozemí, patriacim k najúrodnejším pôdam Slovenska. Okrem na nich pestovaných obilnín a olejní tu má výborné prírodné podmienky a dlhú tradíciu aj vinohradníctvo. Lesy sa prakticky nezachovali, s výnimkou miniatúrnych lokálnych zvyškov historických dúbav či dubohrabín či ostrovov na menej úrodnom podloží (štrky, vulkanity). Na tektonické poruchy viazané prirodzené teplé a studené minerálne pramene (Dudince, Santovka, Levice, Piešťany) dopĺňajú umelé geotermálne pramene (vrty) (Štúrovo, Podhájska, Polný Kesov).

Názvy informačných panelov

1. Vinársky a vinohradnícky náučný chodník / Vinosadskí vinári a staré názvy vinogradov
2. Vinosadskí vinári a staré názvy vinogradov
3. Čo robí vinohradník a vinár v januári a februári
4. Čo robí vinohradník a vinár v marci a apríli / Kráľovná vinogradov / História
5. Čo robí vinohradník a vinár v máji / Othello biele / História
6. Čo robí vinohradník a vinár v júni / Bacchus / História
7. Čo robí vinohradník a vinár v júli / Medovec / História
8. Čo robí vinohradník a vinár v auguste / Izabella / História
9. Čo robí vinohradník a vinár v septembri / Othello červené / História
10. Čo robí vinohradník a vinár v októbri / Ezerjó / História
11. Čo robí vinohradník a vinár v novembri / Semillon / História
12. Čo robí vinohradník a vinár v decembri / Bratislavské biele / História

